

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Titvlvs XXXIV. De Trevga Et Pace.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

pore. Ita sumitur ex hoc c. & notaui Innocent hic n. 2. Ioann. Andr. n. 6. Sed Prælatorum Bituricensis prouinciæ assensus necessarius non erat, quia ipsorum non intererat; seu de ipsorum præiudicio non agebatur.

- 3 NOTANDVM III. Spectato communi iure, ad tractatus Vniuersitatis (excepta electione Prælati) necesse non est absentes vocari, tametsi causa ardua sit. Ita docet Gl. in c. 2. ver. ipsorum, de testibus, in 6. Abb. hic not. 2. & plerique alij apud Felinum in c. cum omnes, n. 22. de Constit. argum. c. hoc ius, causa 10. q. 2. Sed quia Innocent. in c. 2. circa medium, de noui operis nuntiat. & alij quidam contrarium sentiunt, id eo securius est, ut in rebus valde arduis etiam absentes, quatenus fieri potest, vocentur: quod etiam quibusdam Ecclesijs per consuetudinem receptum est.
- 4 NOTANDVM IV. Capitula non aliter citari solent, nisi ut Procuratorem mittant. Quia si totum Capitulum personaliter ve-

niret, Ecclesia seruitio suo destitueretur. Ita Abb. hic, ver. Item nota.

CAPITVLVM Vn.
eod. Tit. in 6.

Episcopali.

Vacante Sede Episcopali, Capitulum, seu alius, ad quem tunc Episcopalis iurisdictio spectat (videl. administrator à Papa constitutus, iuxta c. is cui, 42. de elect. in 6. c. ult. de suppl. negl. Prælat. eod. lib. Vel is, quem Capitulum ut administratorem constituerit, secundum Gl. hic ver. ad quem) potest excommunicatos à iure, vel ab homine absolueret, sicuti Episcopus posset, si viueret: nisi Sedes Apostolica specialiter interdixerit.

NOTANDVM Vn. Capitulum, vacante Sede, exercet iurisdictionem Episcopalem, exceptis ijs causis, quos vel ipsam commune ius excipit, vel Pontifex speciatim interdicit. Quia de re sufficienter dictum est in c. cum olim, 14. extra, hoc tit.

TITVLVS XXXIV.
DE TREVGA ET PACE.

Posteaquam de Ecclesiasticis potestatibus atque Iudicibus dictum fuit, conueniens esset, ut de ipsis iudicijs ageretur: Sed quia præstat, ut, si fieri possit, dissidentes ac litigantes, seu Superiorum auctoritate, seu proprijs pactionibus ac transactionibus ad concordiam redigantur, ideo de pace, treuga, seu belli inducijs, pactionibus, & transactionibus subiungitur, ante tractatum de iudicijs. Quod & iureconsultos egisse videbis in lib. 2. tit.

14. fforum.

SVMMARIVM.

1. Si publica dissidia seu bella inter ciuitates seu populos subiectos oriuntur, ad Principem seu Superiorem spectat, ut partibus compositionem seu pacem impertat.
2. Si priuati inter se lites foueant, & iudicio contendere velint; ordinariè cogi non possunt ad transactionem.
3. Qui probabiliter timet ab aduersario suo offensam, vel violentiam, potest à iudice petere, ut ille præstet cautionem de non offendendo.

Dispu.

Disputant hinc Abb. & Felinus: Vtrum superior Ecclesiasticus, aut secularis cogere possit subditos ad transigendum, seu pacem componendam. Resp. & dico I. Si publica dissidia, seu bella inter ciuitates, aut populos subiectos oriantur, ad Principem seu Superiorem spectat, vt partibus compositionem, & pacem imperet, iuxta Auth. de mandatis Principum. §. Deinde, iun. Gl. ver. pacem, & l. congruit, 13. de offic. Præsidis, vbi id notat Bartol. n. 4. Abb. hinc n. 1. Et n. 2. inquit, Si Princeps subditos ad pacem faciendam cogere potest; multò magis ad treugam seu inducias belli: Qui enim totum potest efficere, is etiam partem: sed induciæ sunt veluti pars factæ pacis; seu pax, & securitas ad tempus rebus, ac personis constituta secundum Gl. in c. 1. ver. treugas, hoc tit.

Dico II. Si priuati inter se lites foueant, & iudicio contendere velint, ordinariè cogi non possunt ad transactionem. Ita habetur in Auth. Vt litigantes iurent, cap. vlt. ex communi docet Felinus hinc princ.

Excipitur primò: Nisi exinde bellum publicum, aut alia Reipubl. turbatio timeatur, vti docent DD. communiter, arg. cit. l. congruit, & videri potest Felinus congruent. 4. & 5. Eademque ratione summus Pontifex Christianos Principes ad pacem ineundam compellere potest, si ex bello magnum Ecclesiæ detrimentum, & animarum periculum timeatur, vti hinc docet Abb. arg. c. nouit, 13. de iudic. & c. 1. hoc tit.

Excipitur secundò: In causa valde intricata, si partes diu litigauerunt, & finis controuersiæ breui tempore non speretur, Iudex ad compositionem, vel compromissum cogere potest; non tantum si causa sit criminalis, super qua transigi potest, sed etiam, si ciuili. Ita Abb. hinc n. 2. Felinus n. 1. Imola in c. 1. de mutuis petitionibus, n. 9. arg. c. placuit, d. 90.

Excipitur tertio: Quòd in causis, quæ Principis liberæ dispositioni subiectæ sunt, partes litigantes citius compelli possunt ad componendum. Huiusmodi sunt causæ beneficariæ comparatione Papæ, vti docet

Imola l. c. Abb. in c. cum pridem, n. 6. de pactis, Felinus hinc, fallent. 2.

Secundò disputant hinc Abb. & Felinus, n. 10. Qui verisimiliter timet, ne ab aduersario suo offendatur, aut violentiam patiat, vtrum Iudicis officium implorare possit, vt illum adigat ad præstandam cautionem sufficientem de non offendendo. Responso est affirmatiua; dummodò periculum offensionis notorium sit, alioquin causæ cognitio præmittatur. Quòd si etiam alter probabilem timorem offensionis alleget, tum mutuam cautionem præstare cogentur, vt Felinus hinc notat declarat. 6. Atque hoc casu mutui fœderis, qui prior offenderit, violatæ pacis pœnas incurret; non autem qui posterius: quandoquidem promissio vel iuramentum non offendendi tacitam conditionem habet, si & tu promissam pacem seruaueris, arg. c. peruenit, 3. de iureiur. & reg. 76. *Frustra fidem quis sibi postulat seruari ab eo, cui fidem à se præstitam seruare recusat.*

CAPITVLVM I.

Treuga.

PARAPHRASIS.

Certis anni diebus, ob mysterium ac reuerentiam sacri temporis ab armis cessandum est, seu induciæ seruandæ. Si quis autem violare ausus fuerit, Episcopus proprius, post tertiam monitionem, excommunicationis sententiam in illum scribat, atque vicinis Episcopis scriptam denuntiet, vt confirmatà ab omnibus sententiâ, nemo hominem illum in communionem recipiat.

SUMMARIVM.

1. Induciæ aliæ conuentionales, & aliæ legitime, seu per legem constitutæ, & hoc c. enumerantur, quibus tamen dudum derogatum, vel hæc constitutio nunquam recepta est.
2. Ad Episcopos potissimum spectat, vt pacem

Bbbbb 3 cern

cem inter Christianos Principes, quatenus id possibile est, constituant.

Aduerte, quod induciæ aliæ conuentionales sint, & aliæ legitime, seu per legem aut Superioris præceptum constitutæ. Conuentionales inter gentium iura numerantur in c. ius gentium, 9. d. 1. Nam omnium gentium consuetudine, secundum naturalem æquitatem constitutum est, vt etiam hosti fides data seruetur; cum alioquin humani generis societas consistere bene non potest, licuti dixi lib. 2. tr. 3. c. 12. q. 5. Per legem constitutæ induciæ sunt, quæ hoc c. numerantur. Verum per diuturnam consuetudinem his inducijs dudum derogatum fuisse, aut fortasse constitutionem istam nunquam receptam fuisse, monet Gl. communiter recepta, hic, ver. frangere, & videri hic potest Abb. n. 4.

NOTANDVM II. Ad Episcopos potissimum spectat, vt pacem inter Christianos, quatenus id possibile est, constituant: cum charitate, & pace nihil præstantius, & ad animarum salutem magis necessarium sit. Videri possunt, quæ Gratianus concessit d. 90.

CAPITVLVM II.

Innouamus.

PARAPHRASIS.

Presbyteri (seu Clerici) Monachi & eorum Conuersi, item peregrini, mercatores, rustici, viatores, & in agricultura existentes, animalia quoque, quibus arant, & semina portantur ad agros, plena securitate gaudent,

SVMMARIVM.

1. *Persona hic recensita debent plena securitate tempore belli gaudere, scil. persona Ecclesiastica, peregrini, mercatores, & agricola.*
2. *Mercatores tamen & agricola suis bonis spoliari possunt, si aliter pax & victoria obtineri nequeat. Interdum etiam deuastatione agrorum puniri subditi possunt & debent, si tanta sit alicuius Communitatis peruersitas & contumacia, vt malum hoc necessario remedium opus habeat.*

Inter personas hic numeratas quedam non sunt partes Reipubl. nocentis, cõtra quam iustum bellum offensiuum geritur, videlicet personæ Ecclesiasticæ, ac peregrini: Et hæc bonis suis spoliari non possunt, multò minus in corpore puniri; cum nec per se ipsas iniuriam intulerint, vt ponimus, nec per accidens, seu ratione Reipubl. nocentis, cum eius partes seu membra non sint. Quædam verò personæ sunt partes Reipubl. nocentis, vt mercatores, & agricolæ; & his parcendum est propter publicam necessitatem, ne commercijs & agriculturâ impeditis, maius incommodum inferatur.

Interdum tamen licitum esse dictas personas bonis suis spoliare, si aliter victoria & pax obtineri nequeat, tradidi in lib. 2. tr. 3. c. 12. q. 3. dicto 3. Interdum verò tanta alicuius Communitatis peruersitas est, & contumacia, vt quibuscunque modis, etiam deuastatione agrorum, puniri subditos eius licitum, imò necessarium sit: præterquam, quod ipsi etiam interdum mercatores, & agricolæ personaliter nocentes, idcõq; puniendi sunt, Vide quæ dixi eod. c. 12. q. 1. & 3.

